

Quickscan natuurtoets Verhulstplein 21 in Den Haag

Een inventarisatie van beschermde flora en fauna

Quickscan natuurtoets Verhulstplein 21 in Den Haag

Een inventarisatie van beschermde flora en fauna

Colofon

Hoog-Keppel	: November 2014
Rapportnummer	: 1476
Projectnummer	: 2345
Opdrachtgever	: Search Ingenieursbureau BV
Contactpersoon	: Jeroen Geerdink
Opdrachtnemer	: Stichting Staring Advies Jonker Emilweg 11 6997 CB Hoog-Keppel T 0314 641910 info@staringadvies.nl www.staringadvies.nl
Auteur(s)	: Ing. R. Boerboom
Controle	: Drs. L.M.A. Witjes

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d. m. v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Stichting Staring Advies accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Stichting Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Stichting Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Stichting Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Stichting Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg

Stichting Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwergroenebureaus.nl

Inhoud

1	Inleiding en doel	4
2	Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden	5
3	Het ecologisch onderzoek	9
3.1	Methode	9
3.2	Resultaten	10
4	Flora- en faunawet	15
4.1	Toetsing aan de Flora- en faunawet	15
4.2	Wettelijke consequenties	18
5	Conclusie	19
	Bijlage 1 Impressie plangebied	20
	Bijlage 2 Wettelijk kader	20

1 Inleiding en doel

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling op de locatie Verhulstplein 21 in Den Haag verlangt de huidige wetgeving een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Flora- en faunawet een plannenmaker oplegt. De heer Geerdink van Search Ingenieursbureau B.V. is betrokken bij de plannen en heeft Staring Advies gevraagd om een quickscan natuurtoets uit te voeren op deze locatie. Dit is een vorm van verkennend natuuronderzoek dat op korte termijn en in een kort tijdsbestek kan worden uitgevoerd.

Het doel van de quickscan is om snel te inventariseren of door de geplande ontwikkelingen schade kan ontstaan aan populaties van beschermde soorten flora en/of fauna en hoe deze schade beperkt of gecompenseerd kan worden.

Tijdens de uitvoering van het verkennende natuuronderzoek is het voorkomen van beschermde soorten planten en dieren op de locatie nagegaan. Daarnaast is onderzocht op welke wijze de plannen voor de locatie in overeenstemming kunnen worden gebracht met hetgeen bepaald is in de Flora- en faunawet.

Dit rapport is opgesteld conform het voorschrift zoals opgenomen in het aanvraagformulier "Aanvraag ontheffing, ingevolge artikel 75, vierde lid, onderdeel C, Flora- en faunawet (Ontheffing voor ruimtelijke ingrepen)".

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

Gegevens plangebied

Locatie: Verhulstplein 21
Plaats: Den Haag
Gemeente: Den Haag
Provincie: Zuid-Holland

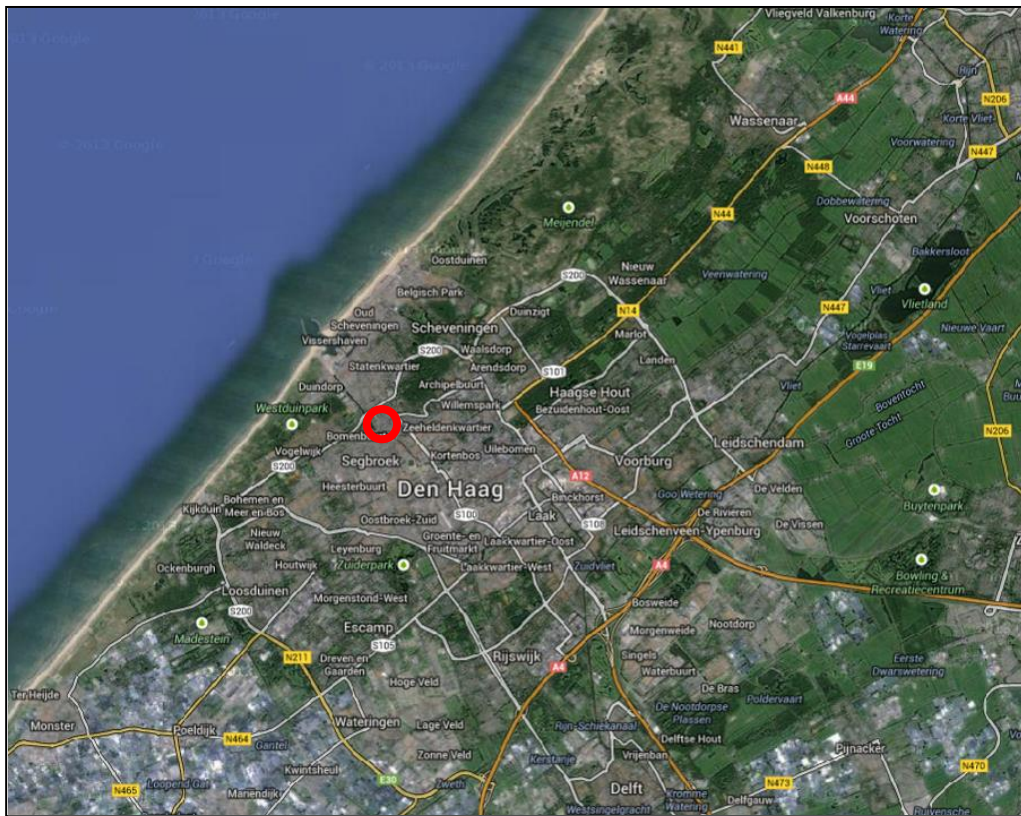
Beschrijving van het plangebied

Het plangebied, bestaande uit een perceel met daarop twee schoolgebouwen met bijbehorende voorzieningen, is gelegen in Den Haag, in de gelijknamige gemeente (zie figuur 1). Het plangebied ligt geheel binnen de stad Den Haag en grenst aan wegen en bebouwing. De directe omgeving van het plangebied bestaat uit appartementencomplexen afgewisseld met openbaar groen, enkele grachten, tuinen en wegen (zie figuur 2).

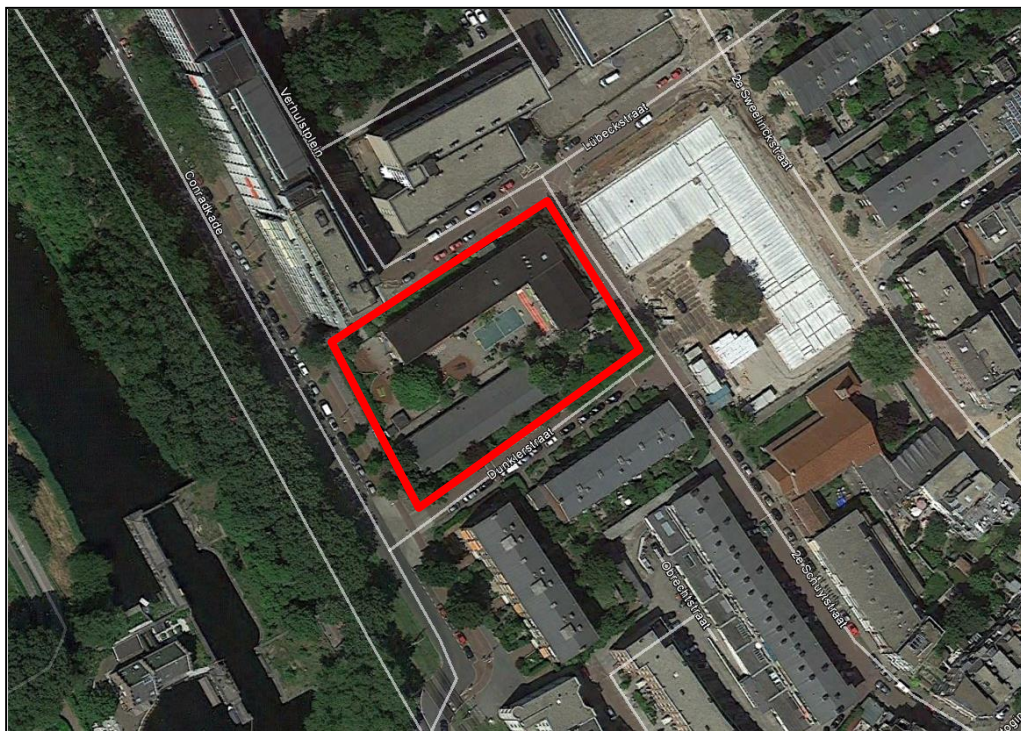
Binnen het plangebied bevinden zich een basisschool (Nutschool M.M. Boldingh), een kinderopvang (Kindercentrum Onno Dak) en een klein nutsgebouw. De kinderopvang is gevestigd in een houten unitgebouw. Het schoolgebouw betreft een gemetseld gebouw. Het schoolplein rondom de schoolgebouwen bestaat onder andere uit verharding, speeltoestellen en diverse groenstructuren als solitaire bomen, hagen, struikvormers en heersters (zie bijlage 1). Het plangebied grenst aan de zuidwestzijde aan de Conradkade, aan de zuidoostzijde aan de Dunklerstraat, aan de noordoostzijde aan de 2^e Schuytstraat en aan de noordwestzijde aan het Verhulstplein (zie figuur 2).

Geplande werkzaamheden

Men is voornemens om de bestaande schoolgebouwen te slopen en op deze locatie een nieuw scholencomplex te realiseren. Hierbij wordt mogelijk de nieuwbouw van de huidige basisschool gecombineerd met kinderopvang en een middelbare school. Een deel van de aanwezige bomen wordt gekapt.

Figuur 1. Ligging v an het plangebied (rood).

Figuur 2. Luchtfoto v an het plangebied (rood).

Beschermde status plangebied

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

In de provincie Zuid-Holland bestaat de EHS-natuur uit twee onderdelen: bestaande natuur en prioritaire nieuwe natuur. Soorten die zijn gebonden aan grotere natuurgebieden vinden vooral een plek in EHS-natuur. EHS-verweven is van belang voor soorten die in gebieden leven waarin natuurelementen verweven zijn met agrarisch gebruik van het landschap. Met de ecologische verbindingzones neemt de versnippering van natuur af en ontstaan migratiemogelijkheden voor planten en dieren.

Binnen de Ecologische Hoofdstructuur geldt de “nee, tenzij”-benadering. Dit houdt in dat een bestemmingsplanwijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast, moet het bevoegd gezag erop toezien dat hiernaar door de initiatiefnemer onderzoek wordt verricht. Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken heeft de provincie de te behouden wezenlijke kenmerken en waarden per gebied gespecificeerd. In de gehele EHS geldt de landschappelijke verwevenheid van natuur, bos en landschapselementen met cultuurgronden als wezenlijk kenmerk. Daarnaast zijn er per regio nog specifieke kenmerken aangewezen.

Het plangebied ligt niet in de EHS. De dichtstbijzijnde grote EHS-natuurgebieden zijn het ‘Park Zorgvliet’, ‘Haagse Bos’, ‘Duinbos’, ‘Oostduinen’ en ‘Westduinpark’. EHS-natuur, EHS-verweven en ecologische verbindingzones liggen op enige afstand van het plangebied, vanaf circa 550 m (zie figuur 3).

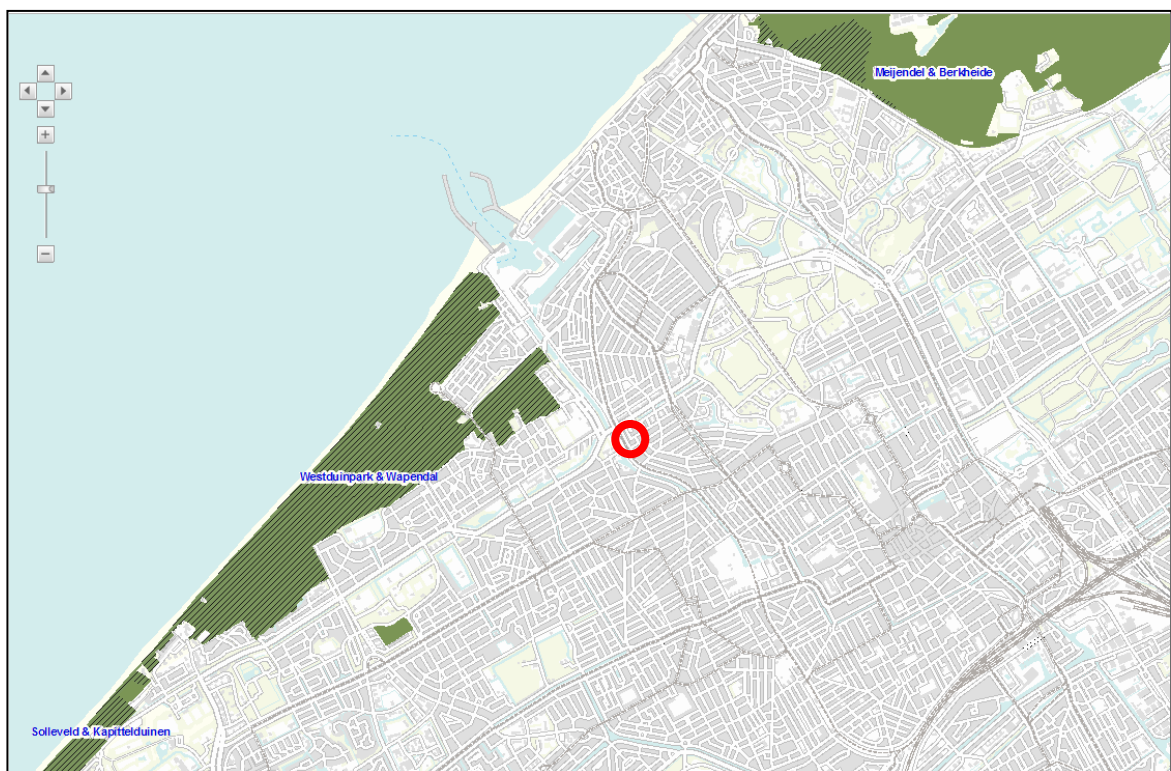
Figuur 3. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van de EHS.

Effectbeoordeling EHS

Bij het toetsingskader van de EHS is geen sprake van externe werking. Ingrepen buiten de EHS hoeven niet te worden beoordeeld op hun effecten voor de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de EHS. Er vindt geen ruimtebeslag op de EHS plaats. Er hoeft geen verdere EHS toetsing uitgevoerd te worden.

Natura 2000

De Europese Unie heeft een zeer gevarieerde en rijke natuur, die van grote biologische, esthetische en economische waarde is. Om deze natuur te behouden heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden. Voor Nederland gaat het in totaal om 162 gebieden. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, 'Westduinpark en Wapendal', ligt op enige afstand van het plangebied: circa 650 meter. Overige nabijgelegen Natura 2000-gebieden 'Solleveld en Kapittelduinen' en 'Meijndel en Berkheide' liggen op ruime afstand van het plangebied (meer dan 3,5 km) (zie figuur 4).

Figuur 4. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van de Natura 2000-gebieden 'Meijndel en Berkheide', 'Solleveld en Kapittelduinen' en het 'Westduinparken Wapendal'

Effectbeoordeling Natura 2000

Ruimtelijke ingrepen in of nabij Natura 2000 gebieden zijn niet toegestaan wanneer deze significante negatieve effecten op de kernkwaliteiten veroorzaken. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied 'Westduinpark en Wapendal' ligt op ongeveer 650 meter afstand. Door de afstand tussen het plangebied, het Natura 2000 gebied 'Westduinpark en Wapendal' en de overige Natura 2000 gebieden en de geplande ontwikkelingen in het plangebied zijn er geen nadelige effecten van de voorgenomen werkzaamheden op deze beschermde gebieden te verwachten. In het plangebied wordt uitsluitend de bestaande bebouwing van twee schoolgebouwen gesloopt en binnen het kavel nieuwbouw van een scholencomplex gerealiseerd. Verdere toetsing of een vergunningsaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet is niet noodzakelijk.

3 Het ecologisch onderzoek

3.1 Methode

Het verzamelen van gegevens heeft op twee manieren plaatsgevonden: via een literatuuronderzoek en er is gericht veldonderzoek uitgevoerd.

Literatuuronderzoek

De volgende verspreidingsatlassen op het gebied van flora en fauna zijn geraadpleegd

- a. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flors
- b. Atlas van Nederlandse Broedvogels
- c. Atlas van de Nederlandse zoogdieren
- d. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen
- e. De amfibieën en reptielen van Nederland
- f. De dagvlinders van Nederland
- g. De Nederlandse libellen

Veldonderzoek

Het plangebied is door een onderzoeker van Staring Advies onderzocht om de aanwezige biotopen te kunnen beschrijven, om een inschatting te kunnen maken van de mogelijk aanwezige beschermde soorten en incidentele waarnemingen te kunnen doen van beschermde flora en fauna (zie tabel 1).

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
T. Asbreuk	1	30-10-2014	10.00 uur	Bewolkt, droog, 13 °C, wind 1-2 Bft

Tabel 1. Veldonderzoek.

3.2 Resultaten

Deze paragraaf bespreekt de resultaten van het literatuuronderzoek en het veldonderzoek.

3.2.1 Literatuuronderzoek

Flora

De Atlas van de Flora van Nederland geeft, voor de omgeving van het plangebied de aanwezigheid van de volgende licht beschermde plantensoorten weer: akkerklokje, brede wespenorchis, gewone vogelmelk en zwanenbloem (Flora- en faunawet, tabel 1). Ook matig beschermde soorten worden gemeld in de buurt van het plangebied zoals gevlekte orchis, prachtklokje, ruig klokje, steenbreekvaren, meeskleurige orchis en wilde marjolein (Flora- en faunawet, tabel 2). Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of bovenstaande en andere beschermde plantensoorten voor kunnen komen in het plangebied en de directe omgeving.

Broedvogels

Raadpleging van de Atlas van Nederlandse Broedvogels van SOVON vogelonderzoek Nederland heeft voor de omgeving van het plangebied het voorkomen van een aantal broedvogels aangetoond. Een deel van de vogelsoorten kunnen een territorium bezetten in het plangebied of in de directe omgeving hiervan, waardoor ze gebruik kunnen maken van het plangebied. Het betreft hier vooral soorten van park en bos en bebouwd gebied. Naast algemene soorten als houtduif, merel, kauw, koolmees, pimpelmees, roodborst en winterkoning zijn er buizerd, gierzwaluw, huismus en sperwer, soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, in de omgeving van het plangebied aangetroffen. Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of deze vogelsoorten voor kunnen komen in het plangebied.

Zoogdieren

De zoogdieratlas van de Nederlandse Zoogdieren maakt, voor de omgeving van het plangebied melding van een aantal beschermde zoogdiersoorten. Het betreft de volgende soorten:

- Flora- en faunawet, tabel 1 (licht beschermd): bosmuis, bosspitsmuis spec., bunzing, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, huisspitsmuis, konijn, mol, rosse woelmuis, veldmuis, wezel en woelrat.
- Flora- en faunawet, tabel 2 (matig beschermd): eekhoorn.
- Flora- en faunawet, tabel 3 (streng beschermd): gewone dwergveermuis, gewone grootoorveermuis, laatmieger, ruige dwergveermuis, tweekleurige veermuis en waterspitsmuis.

Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of deze beschermde soorten voor kunnen komen in het plangebied en de directe omgeving.

Amfibieën, reptielen en vissen

De site van RAVON (www.ravon.nl) en de Atlas reptielen en amfibieën van Nederland maken voor de directe omgeving van het plangebied melding van de volgende beschermde amfibieën-, reptielen- en vissensoorten:

- Flora- en faunawet, tabel 1 (licht beschermd): bruine kikker, gewone pad, groene kikker complex en kleine watersalamander.
- Flora- en faunawet, tabel 2 (matig beschermd): kleine modderkruiper.
- Flora- en faunawet, tabel 3 (streng beschermd): bittervoorn en rugstreeppad en zandhagedis.

Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of de bovengenoemde soorten en andere beschermde soorten voor kunnen komen in het plangebied en de directe omgeving.

Ongewervelde dieren

Raadpleging van diverse websites en literatuur heeft niet de aanwezigheid van beschermde ongewervelde dieren in het plangebied en de directe omgeving van het plangebied aangetoond. Tijdens het veldonderzoek wordt nagegaan of beschermde soorten binnen het plangebied aanwezig zijn of verwacht kunnen worden.

3.2.2 Veldonderzoek

Flora

Het plangebied betreft twee schoolgebouwen met in de directe omgeving spontane vestiging van onder andere adelaarsvaren, bijvoet, harig knopkruid, klein kruiskruid, kruipende boterbloem, look-zonder-look, stinkende gouwe, vogelmuur, zachte ooievaarsbek, en diverse algemene grassoorten. Op één van de afscheidingsmuurtjes groeien muurvarens (zie figuur 5).

De literatuur (paragraaf 3.2.1) maakt melding van akkerklokje, brede wespenorchis, gewone vogelmelk en zwanenbloem (Flora- en faunawet, tabel 1). Tijdens het veldonderzoek zijn geen licht beschermde plantensoorten aangetroffen, mogelijk komt echter de brede wespenorchis binnen het plangebied voor. De milieuomstandigheden zijn ongeschikt voor overige licht beschermde plantensoorten. Ook matig beschermde soorten worden gemeld in de buurt van het plangebied zoals gevlekte orchis, prachtklokje, ruig klokje, steenbreekvaren, vleeskleurige orchis en wilde marjolein (Flora- en faunawet, tabel 2). Met uitzondering van de steenbreekvaren is het plangebied ongeschikt als groeiplaats voor deze en andere matig of streng beschermde plantensoorten (Flora- en faunawet, tabel 2 / 3). De steenbreekvaren is niet aangetroffen tijdens het veldbezoek.

Figuur 5. Muurvarens op een afscheidingsmuurtje in het plangebied.

Broedvogels

Een volledige broedvogelkartering heeft niet plaatsgevonden. Tijdens het veldbezoek zijn in en rondom het plangebied de volgende vogelsoorten aangetroffen: merel, koperwiek, zwarte kraai, koolmees, heggemus, kokmeeuw, kleine mantelmeeuw en kauw. Op het schoolplein hangen enkele mezenestkastjes aan de bomen. De vegetatie rondom de schoolgebouwen biedt geschikt broedbiotop voor enkele algemene, weinig kritische soorten als merel, houtduif en Turkse tortel. De literatuur (zie paragraaf 3.2.1) meldt het voorkomen van een deel van deze (algemene) soorten als broedvogel voor de omgeving van het plangebied.

Vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn

De vaste rust- en verblijfplaatsen en nesten van buizerd, gierzwaluw, huismus en sperwer zijn jaarrond beschermd. Deze soorten zijn in de omgeving van het plangebied aangetroffen (zie paragraaf 3.2.1). Tijdens het veldbezoek zijn geen van deze soorten of andere soorten waarvan de nestlocatie jaarrond beschermd zijn aangetroffen. In het plangebied ontbreekt het aan geschikt broedbiotoop en voldoende rust voor soorten als buizerd en sperwer. De schoolgebouwen in het plangebied zijn ongeschikt als broedlocatie voor gebouwbewonende soorten als gierzwaluw en huismus. Er bevinden zich geen geschikte invliegopeningen (of nestkasten/stenen) voor gierzwaluwen aan de gevels en de daken. Een pannendak of andere geschikte nestgelegenheid voor huismussen ontbreekt eveneens. Het plangebied is verder ook geen essentieel leefgebied voor deze of andere jaarrond beschermde soorten.

Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen individuen of sporen van beschermde grondgebonden zoogdieren aangetroffen in het plangebied. Het is mogelijk dat het plangebied onderdeel van het leefgebied vormt voor enkele licht beschermde zoogdieren (Flora- en faunawet, tabel 1) zoals bosmuis, egel en konijn (zie paragraaf 3.2.1). Daarnaast komt mogelijk de matig beschermde eekhoorn (Flora- en faunawet, tabel 2) en de streng beschermde waterspitsmuis (Flora- en faunawet, tabel 3) binnen het plangebied voor (zie paragraaf 3.2.1). Het plangebied is ongeschikt als leefgebied voor overige matig en streng beschermde grondgebonden zoogdieren (Flora- en faunawet, tabel 2 / 3).

Eekhoorn

De literatuur (paragraaf 3.2.1) maakt melding van het voorkomen van de eekhoorn. Tijdens het veldbezoek zijn geen verblijfplaatsen (boomnesten) of sporen van de eekhoorn aangetroffen. Aanwezigheid van verblijfplaatsen wordt gezien de beperkte hoeveelheid beplanting binnen het plangebied en het intensieve gebiedsgebruik ook niet verwacht.

Waterspitsmuis

De literatuur (paragraaf 3.2.1) maakt melding van het voorkomen van de streng beschermde waterspitsmuis (Flora- en Faunawet, tabel 3). Tijdens het veldbezoek zijn geen waterspitsmuizen of sporen van de waterspitsmuis aangetroffen en deze worden, gezien de voor waterspitsmuizen ongeschikte inrichting door onder andere het ontbreken van ruige oevers en open water, ook niet verwacht binnen het plangebied.

Vleermuizen

De Zoogdieratlas noemt het voorkomen van de streng beschermde gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en tweekleurige vleermuis (Flora- en faunawet, tabel 3) voor de omgeving van het plangebied (zie paragraaf 3.2.1). Mogelijk bevinden zich binnen het stenen schoolgebouw verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten zoals de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en tweekleurige vleermuis. Er bevinden zich enkele openingen in de gevels die mogelijk toegang bieden tot de spouw (zie bijlage 1). Het gebouw is potentieel geschikt als verblijfplaats voor deze soorten. Vanwege het ontbreken van bomen met holtes is het plangebied ongeschikt voor de boombewonende soorten als de watervleermuis.

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën aangetroffen. Mogelijk wordt het plangebied sporadisch doorkruist door een zwerfend exemplaar van de, in de literatuur vermelde algemene, licht beschermde amfibieënsoorten gewone pad, bruine kikker, groene kikker onbepaald of kleine watersalamander (Flora- en faunawet, tabel 1). Geschikt landhabitat ontbreekt in het plangebied. Door het ontbreken van open water is het plangebied ook ongeschikt als voortplantingslocatie

voor deze soorten. De literatuur (zie paragraaf 3.2.1) maakt daarnaast melding van het voorkomen van de streng beschermde rugstreepblad (Flora- en faunawet, tabel 3). Het plangebied is ook ongeschikt als leefgebied voor overige matig en streng beschermde soorten amfibieën (Flora- en faunawet, tabel 2 / 3).

Rugstreepblad

In de literatuur (zie paragraaf 3.2.1) wordt melding gemaakt van het mogelijk voorkomen van de streng beschermde rugstreepblad (Flora- en faunawet, tabel 3). De rugstreepblad is afhankelijk van ondiepe snel opwarmende wateren voor de voortplanting en daarnaast in een snel opwarmend zandig milieu om in te foerageren en te overwinteren. Deze twee habitat vereisten ontbreken binnen het plangebied. Derhalve worden er geen rugstreepbladen verwacht binnen het plangebied.

Reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen aangetroffen en worden ook niet verwacht. De in de literatuur vermelde zandhagedis (Flora- en faunawet, tabel 3) en andere matig en streng beschermde reptielen (Flora- en faunawet, tabel 2 / 3) worden vanwege het ontbreken van geschikt leefgebied niet verwacht.

Zandhagedis

In de literatuur (zie paragraaf 3.2.1) wordt melding gemaakt van het mogelijk voorkomen van de zandhagedis. Het habitat van zandhagedissen bestaat uit een zonnige structuurrijke vegetatie met daarnaast open zand om de eieren in af te zetten. Vanwege het ontbreken van geschikt leefgebied worden er geen zandhagedissen verwacht binnen het plangebied.

Vissen

Uit de literatuur komt naar voren dat de matig beschermde kleine modderkruiper (Flora- en faunawet, tabel 2) en streng beschermde bittervoorn (Flora- en faunawet, tabel 3) in de buurt van het plangebied voorkomen (zie paragraaf 3.2.1). Door het ontbreken van open water worden deze en overige matig of streng beschermde vissoorten (Flora- en faunawet, tabel 2 / 3) niet verwacht binnen het plangebied.

Ongewervelde dieren

Streng beschermde ongewervelde dieren zijn niet aangetroffen in het plangebied en worden ook niet verwacht. Het literatuuronderzoek (zie paragraaf 3.2.1) bevestigt dit.

4 Flora- en faunawet

4.1 Toetsing aan de Flora- en faunawet

De effecten op de flora en fauna en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

Sinds 1 maart 2005 is een nieuwe AMvB van kracht waarin de vrijstellingen worden geregeld met betrekking tot artikel 75 van de Flora- en faunawet. Deze AMvB bestaat uit 3 tabellen waarbij tabel 1 soorten de lichtste bescherming en tabel 3 de zwaarste bescherming genieten (zie bijlage 2). Voor tabel 1 soorten betekent dit dat voor ruimtelijke ontwikkelingen als de op deze locatie geplande werkzaamheden, geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd. Voor tabel 2 en 3 soorten dient overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen te worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Als dit niet mogelijk is dient een ontheffing aangevraagd te worden, in combinatie met het nemen van compenserende maatregelen.

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen. In het plangebied en de directe omgeving is het voorkomen van de licht beschermde brede wespenorchis (Flora- en faunawet, tabel 1) mogelijk. Voor licht beschermde soorten geldt automatisch de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen. De matig beschermde plantensoorten die in de buurt van het plangebied zijn gemeld: gevlekte orchis, prachtklokje, ruig klokje, steenbreekvaren, vleeskleurige orchis en wilde marjolein (Flora- en faunawet, tabel 2) worden, met uitzondering van de steenbreekvaren, gezien de milieuomstandigheden en het beheer van het plangebied niet verwacht. De steenbreekvaren is echter niet aangetroffen in het plangebied. Het plangebied is ongeschikt als groeiplaats voor overige matig of streng beschermde soorten (Flora- en faunawet, tabel 2 en 3) door het ontbreken van geschikte groei omstandigheden en het beheer binnen het plangebied. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

Steenbreekvaren

De oude muren van het gemetselde schoolgebouw en enkele lage afscheidingsmuurtjes zijn potentieel geschikt als groeiplaats voor de matig beschermde steenbreekvaren (Flora- en faunawet, tabel 2). Hier is ook de niet beschermde muurvaren aangetroffen tijdens het veldbezoek (zie figuur 5). De steenbreekvaren of andere strikt beschermde muurplanten zijn echter niet aangetroffen tijdens het veldbezoek.

Broedvogels

Alle aangetroffen en te verwachten vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Dit betekent dat het verstoren, verontrusten, doden en anderszins nadelig beïnvloeden van deze soortgroep niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Hierdoor moet met de werkzaamheden worden gestart buiten het broedseizoen, dit geldt zowel voor de sloop van de gebouwen als voor het verwijderen van opgaande beplanting. Als de werkzaamheden in volle gang zijn bij aanvang van het broedseizoen, is het verstoringeffect op (broed)vogels minimaal. Het broedseizoen ligt,

afhankelijk van de weeromstandigheden en aanwezige soorten, ruwweg tussen 15 maart en 15 juli. Broedgevallen buiten deze periode zijn ook beschermd.

Vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn

De schoolgebouwen zijn ongeschikt als broedlocatie voor de jaarrond beschermde huismus en gierzwaluw. Overige gebouwbewonende soorten worden gezien de habitateisen van deze soorten niet verwacht in het plangebied. Nestlocaties van jaarrond beschermde in bomen broedende soorten zoals buizerd en sperwer worden niet verwacht gezien de grote hoeveelheid menselijke verstoring en het ontbreken van geschikte nestbomen binnen het plangebied. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen zoogdieren of sporen van zoogdieren waargenomen. Mogelijk dat het plangebied gebruikt wordt als leefgebied door enkele licht beschermde soorten zoals, bosmus, egel en konijn. Deze en de overige te verwachten soorten zijn licht beschermd (Flora- en faunawet, tabel 1). Bij ruimtelijke ingrepen geldt voor licht beschermde soorten automatisch de vrijstellingsregeling. De, in de literatuur vermelde, matig beschermde eekhoorn (Flora- en faunawet, tabel 2), streng beschermde waterspitsmuis (Flora- en faunawet, tabel 3) en overige matig en streng beschermde soorten (Flora- en faunawet, tabel 2 en 3) worden gezien de inrichting van het plangebied en de biotoopeisen van deze soorten niet verwacht. Nader onderzoek naar het voorkomen van grondgebonden matig of streng beschermde zoogdieren is dan ook niet noodzakelijk.

Vleermuizen

Om te bepalen of aanvullend onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk is, worden de resultaten van de quickscan getoetst aan de checklist van Het Protocol voor vleermuisinventarisaties van de Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdierverseniging VZZ. Hieronder zijn de relevante passages uit de checklist weergegeven:

1. *Zijn er gebouwen?*

Ja

2. *Bieden de gebouwen mogelijk winter-, kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen voor vleermuizen (denk aan de spouwmuur, dakpannen, kelders, luiken aan de muur, gevelbekleding, zolders, daklagen, kruipruimtes etc.)?*

Ja → Nader onderzoek naar kraam-, zomer- en paar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen.

3. *Zijn er bomen?*

Ja

4. *Zijn er (zichtbare) holtes, spleten, scheuren, losse bast in de aanwezige bomen?*

Nee → Nader onderzoek naar zomer- en paarverblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen is niet noodzakelijk.

5. *Maken de struiken, gewassen, boom (bomen) deel uit van een mogelijke route/verbinding of een essentieel foerageergebied?*

Nee → Nader onderzoek naar zomer- en paarverblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen is niet noodzakelijk.

Aanvullend onderzoek

De verblijfplaatsen van vleermuizen zijn jaarrond beschermd. In het gemetselde schoolgebouw (Nutsschool M.M. Boldingh) zijn verschillende openingen aanwezig die vleermuizen mogelijk toegang kunnen verlenen tot de spouwmuur. Hierdoor kan een eventuele verblijfplaats niet worden uitgesloten. Het naastgelegen gebouw van Kindercentrum Onno Dak is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Het protocol adviseert om bij het vermoeden op zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen van de genoemde soorten (ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en tweekleurige vleermuis) gericht vleermuisonderzoek uit te voeren middels 2 avond- of ochtendbezoeken in de periode 15 mei – 15 juli en 2 avondbezoeken in de periode 15 augustus – 1 oktober. Zie tabel 2 voor de onderzoeksinspanning, conform het vleermuisprotocol.

functie en onderzoeksconditie	Pipistrellus nathusii	Pipistrellus pipistrellus	Vespertilio murinus	Eptesicus serotinus
versie 27 maart 2013	ruige dwergvleermuis	gewone dwergvleermuis	tweekleurige vleermuis	laatvlieger
kraamverblijfplaats				
periode van starttijd t.o.v. zonsopkomst	(10 mei) 15 mei - 15 jul (1 aug)	(10 mei) 15 mei - 15 jul (20 jul)	15 mei - 15 jul (1 aug)	(10 mei) 15 mei - 15 jul (1 aug)
starttijd t.o.v. zonsopkomst *	0 min na	0 min na	0 min na	0 min na
eindtijd t.o.v. zonsopkomst *	(30 min) 0 min voor	(30 min) 0 min voor	(30 min) 60 min voor	
aantal & duur veldbezoeken	2 x 2 uur	2 x 2 uur	2 x 2 uur, 's avonds	2 x 2 uur, 's avonds
periode tussen veldbezoeken	tenminste (10) 30 dagen	tenminste (10) 30 dagen	tenminste (10) 30 dagen	tenminste (10) 30 dagen
werkwijze bij determinatie	geluidswaarneming, altijd mogelijkheid opname [& sonogram]	geluidswaarneming, altijd mogelijkheid opname [& sonogram]	geluidswaarneming, opname [& sonogram] of fotobewijs	geluidswaarneming, altijd mogelijkheid opname [& sonogram]
temperatuur hoger dan	(7 - 9°C) 10°C	(7 - 9°C) 10°C	10°C	(10 - 11) 12°C
windkracht minder dan	5 Bft (6 Bft)	5 Bft (6 Bft)	5 Bft	5 Bft (7 Bft)
maximale neerslag	motregen	motregen	motregen	motregen
zomerverblijfplaats				
periode van starttijd t.o.v. zonsopkomst	(1 apr) 15 apr - 15 aug (1 nov)	(1 apr) 15 apr - 15 okt (1 dec)	(1 mei) 15 mei - 1 aug	15 mei - 15 sep (15 okt)
starttijd t.o.v. zonsopkomst *	0 min na	0 min na	0 min na	0 min na
eindtijd t.o.v. zonsopkomst *	(30 min) 0 min voor	(30 min) 0 min voor	(30 min) 60 min voor	
aantal & duur veldbezoeken	2 x 2 uur, waarvan ten minste 1 ochtend *	2 x 2 uur, waarvan ten minste 1 ochtend *	2 x 2 uur, waarvan tenminste 1 x 's avonds	2 x 2 uur, waarvan tenminste 1 x 's avonds
periode tussen veldbezoeken	tenminste (10) 20 dagen	tenminste (10) 20 dagen	tenminste (10) 20 dagen	tenminste (10) 20 dagen
werkwijze bij determinatie	geluidswaarneming, altijd mogelijkheid opname [& sonogram]	geluidswaarneming, altijd mogelijkheid opname [& sonogram]	geluidswaarneming, opname [& sonogram] of fotobewijs	geluidswaarneming, altijd mogelijkheid opname [& sonogram]
temperatuur hoger dan	8°C	7°C	0°C	12°C
windkracht minder dan	5 (tot > 6) Bft	5 (tot 6) Bft	5 Bft	5 Bft (7 Bft)
maximale neerslag	motregen	motregen	motregen	motregen
paarverblijf- & zwermplaats				
periode van starttijd t.o.v. zonsopkomst	(15 jul) 15 aug - 1 okt (1 nov)	(15 jul) 15 aug - 1 okt (1 nov)	(15 sep) 1 okt - 1 dec (15 dec)	{1 aug - 15 okt}
starttijd t.o.v. zonsopkomst *	(0 min) 60 min na (zo mogelijk later, rond middernacht)	(0 min) 60 min na	(15 min na) 30 min na	{(15 min na) 30 min na}
eindtijd t.o.v. zonsopkomst *	(1 uur voor), eerder bij kou	0 uur voor, eerder bij kou	0 uur voor	
aantal & duur veldbezoeken	2 x 2 uur	2 x 2 uur	2 x 2 uur, waarvan tenminste 1 x 's avonds	{2 x 2 uur, waarvan tenminste 1 x 's avonds}
periode tussen veldbezoeken	tenminste (10) 20 dagen	tenminste (10) 20 dagen	tenminste (10) 20 dagen	{tenminste (10) 20 dagen}
werkwijze bij determinatie	geluidswaarneming, altijd mogelijkheid opname [& sonogram]	geluidswaarneming, altijd mogelijkheid opname [& sonogram]	geluidswaarneming, opname [& sonogram] of fotobewijs	geluidswaarneming, altijd mogelijkheid opname [& sonogram]
temperatuur hoger dan	8°C	6°C	0°C	(10) 12°C
windkracht minder dan	5 Bft	5 (tot 6) Bft	5 Bft	5 Bft (7 Bft)
maximale neerslag	motregen	motregen	motregen	motregen

Tabel 2. Onderzoeksinspanning voor de te verwachte vleermuissoorten.

Overige diersoorten

Amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelde dieren zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht. Voor de, in de literatuur vermelde, licht beschermde soorten geldt automatisch de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Gezien het ontbreken van voortplantingswater en geschikt leefgebied zijn matig en/of streng beschermde amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelde dieren niet te verwachten in het plangebied. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroepen.

4.2 Wettelijke consequenties

Flora

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Broedvogels

Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Start de werkzaamheden buiten het broedseizoen (tussen 15 maart en 15 juli). Nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten zijn niet aanwezig in het plangebied.

Zoogdieren

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Vleermuizen

Aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en tweekleurige vleermuis is noodzakelijk. Het vleermuisprotocol adviseert om bij het vermoeden op verblijfplaatsen van de genoemde soorten gericht vleermuisonderzoek uit te voeren middels 2 avond- of ochtendbezoeken in de periode 15 mei – 15 juli en 2 avondbezoeken in de periode 15 augustus – 1 oktober.

Amfibieën

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Reptielen

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Vissen

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Overige diersoorten

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5 Conclusie

Aan de hand van de resultaten van de quickscan natuurtoets aan de Verhulstplein 21 in Den Haag kan de volgende conclusie worden getrokken:

Aanvullend onderzoek is noodzakelijk voor:

- Vleermuizen

Overige soortgroepen

Voor de overige soortgroepen is aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet **niet** noodzakelijk.

Bijlage 1 Impressie plangebied

Bijlage 2 Wettelijk kader

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet beschermt planten en dieren tegen negatieve invloeden en bevat hiervoor diverse concrete verbodsbepalingen:

- beschermde inheemse dieren mogen niet verstoord, gevangen of gedood worden;
- beschermde inheemse plantensoorten mogen niet vernield, beschadigd of ontworteld worden;
- nesten, rustplaatsen en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten mogen niet verstoord of vernield worden.

De Flora- en faunawet kent drie verschillende beschermingsregimes. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën, elke categorie kent een eigen beoordelingstoets voor ontheffingverlening (zie tabel 1).

Beschermde flora en fauna	Zonder gedragscode	Met gedragscode
Algemene soorten (tabel 1 ff-wet)	Algemene vrijstelling	Algemene vrijstelling
Overige soorten (tabel 2 ff-wet)	"Lichte" toets	Vrijstelling
Streng beschermde soorten (tabel 3 ff-wet)	"Uitgebreide" toets	"Uitgebreide" toets

Tabel 1. Beoordelingstoets voor ontheffing.

Tabel 1 maakt melding van een gedragscode. In een gedragscode is opgenomen hoe werkzaamheden worden uitgevoerd zodanig dat schade aan beschermde soorten wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden gehandeld wordt volgens de gedragscode, en dit ook aangetoond kan worden, geldt een vrijstelling of lichtere toetsing (zie tabel 1). De gedragscode moet wel door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurd zijn, alvorens deze een wettelijke status heeft.

Flora- en faunawet, tabel 1: Algemene vrijstelling

Veel soorten die in de Flora- en faunawet zijn opgenomen, komen in Nederland algemeen voor. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, geldt een algemene vrijstelling en is dus geen ontheffing nodig.

Flora- en faunawet, tabel 2: "Lichte" toets

Wanneer soorten uit de tweede categorie negatief beïnvloed worden en niet gehandeld wordt volgens een gedragscode, geldt bij de ontheffingsaanvraag de "lichte" toets. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden er niet toe mogen leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht. Werken volgens de Gedragscode Flora- en faunawet voor de bouw- en ontwikkelsector geeft vrijstelling voor deze categorie van beschermde soorten. Er hoeft hiervoor geen ontheffing aangevraagd te worden. Er mag echter geen afbreuk gedaan worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De populatie in het gebied mag geen gevaar lopen om uit te sterven. Hiervoor moeten maatregelen getroffen worden, die opgenomen worden in een ecologisch werkprotocol.

Flora- en faunawet, tabel 3: "Uitgebreide" toets

Wanneer soorten uit tabel 3 voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet kan voldoende worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de Habitatrichtlijn of Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantsoorten.

Dat zijn voor Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid en openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

en voor Bijlage 1: AMvB-soorten:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid en openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Vogels

Alle vogels in Nederland zijn streng beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor vogels geldt dat er alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang zoals vermeld in de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid en openbare veiligheid.

Overtreding van de Flora- en faunawet dient voorkomen te worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soorten. Het betreft hier de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld migratieroutes en foerageergebied. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als maatregelen getroffen worden die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen nesten verplaatst of verwijderd worden, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het *gehele* seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Zorgplicht (art 2 Flora- en faunawet)

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle soorten, plant en dier, de zogenaamde zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.

stichting starring advies

Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel

T 0314 641910

info@staringadvies.nl
www.staringadvies.nl

